

W najnowszym numerze Pisma Samorządu Terytorialnego WSPÓLNOTA, m.in.:

Ubywa młodych, przybywa wyzwania. Pięć największych metropolii przyciąga młodych mieszkańców z całego kraju, podczas gdy część powiatów notuje sięgający nawet 40 proc. spadek liczby osób wchodzących w dorosłość. Oto pierwszy z cyklu artykułów poświęconych demografii, która będzie tematem roku na łamach „Wspólnoty”.

Gminy wielkowiejskie. Depopulacja to termin odnieniany przez wszystkie przypadki, zwłaszcza na wsi. Ale od tej reguły są wyjątki. Czy przyrost ludności w gminie wiejskiej to tylko łut szczęścia, wynikający z dogodnego położenia?

Ustawa o dochodach JST. Rekomendacje zmian. W pierwszym artykule przedstawiliśmy przeprowadzoną przez Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego diagnozę rozwiązań przyjętych w nowej ustawie o dochodach JST. Teraz prezentujemy rekomendacje, które mogłyby istotnie poprawić system finansowania samorządów.

Centralizacja zamiast spójności? Koniec epoki hojnych funduszy unijnych i groźba centralizacji decyzji w Brukseli mogą najmocniej uderzyć w regiony takie jak Lubelskie. Marszałek Jarosław Stawiarski w dużym wywiadzie ostrzega, że odejście od regionalnych programów operacyjnych grozi nie tylko spowolnieniem rozwoju, lecz także trwałym pogłębieniem podziału na Polskę metropolii i Polskę peryferii.

Samorządowe priorytety legislacyjne 2026. Samorządowcy, których poprosiliśmy o opinie, podkreślają potrzebę pilnych zmian: od poluzowania centralnego gorsetu regulacji po poprawę finansowania oświaty i zadań zleconych.

Reforma planistyczna pod ostrzałem. Reforma planowania przestrzennego miała zahamować suburbanizację i wzmocnić ład przestrzenny, ale jej wdrażanie ujawniło głęboki rozdźwięk między rządem a gminami. Samorządy wskazują na ryzyko paraliżu inwestycyjnego i finansowego, ministerstwo odpowiada, że koszty wdrożenia są nieuniknione w procesie systemowej zmiany.

Końca modernizacji Ewidencji Gruntów i Budynków nie widać. Najwyższa Izba Kontroli sprawdziła, jak wojewodowie nadzorują prowadzenie EGiB. Wnioski są jednoznaczne: nadzór nie był w pełni skuteczny i nie przyczynił się do zakończenia cyfryzacji i modernizacji rejestru, prowadzonej od ponad dwóch dekad.

Melioracja na skraju zapaści – wielkopolskie samorządy apelują do rządu. Rowy melioracyjne zarastają i tracą drożność, spółki wodne nie mają stabilnych pieniędzy, a odpowiedzialność za utrzymanie urzędzeń rozmywa się między właścicielami gruntów i instytucjami. Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski: – Bez zmian prawnych i finansowych Polska będzie coraz bardziej narażona na suszę i lokalne podtopienia.

Surowsze standardy dostępności i bezpieczeństwa. Projekt rozporządzenia w sprawie warunków technicznych budynków wdraża wymagania dostępności i efektywności energetycznej, jednocześnie znacząco poszerzając katalog obowiązków nakładanych na właścicieli, wspólnoty i spółdzielnie w ramach reżimu prawa budowlanego.

Zewnętrzna pomoc prawna nie przekreśla ważności decyzji. NSA przesądził, że skorzystanie przez wójta z opinii kancelarii prawnej nie oznacza przejęcia przez nią kompetencji organu ani nie podważa ważności decyzji.

Granice planu ogólnego. Wyznaczenie w planie ogólnym stref mieszkaniowych poza obszarami dopuszczonymi przez ustawę, bez uprzedniego wyznaczenia obszarów uzupełnienia zabudowy, stanowi istotne naruszenie zasad planowania przestrzennego.

Kontener i problem związania z gruntem. Interpretacja ogólna Ministra Finansów i Gospodarki z 2 stycznia 2026 r. porządkuje praktykę stosowania przepisów ustawy o podatkach i opłatach lokalnych w zakresie opodatkowania obiektów kontenerowych.

TSUE o in-house: liczy się obrót skonsolidowany. W sporze dotyczącym umów na przetwarzanie odpadów TSUE odpowiedział na pytanie, jak liczyć próg działalności wymagany dla zamówień in-house, gdy spółka wykonawcza stoi na czele grupy kapitałowej.

KSeF wreszcie z podstawą prawną. Krajowy System e-Faktur zaczyna obowiązywać w lutym, jednak do tej pory brakowało kluczowych przepisów wykonawczych dotyczących m.in. zakresu dostępnych funkcjonalności. Minister Finansów i Gospodarki podpisał cztery rozporządzenia. Co w nich jest?

Rosnące znaczenie zielonych zamówień w sektorze publicznym. Polityka klimatyczna i wymogi ochrony środowiska w coraz większym stopniu wpływają na sposób wydatkowania środków publicznych. Samorządy stają przed koniecznością uwzględniania aspektów środowiskowych przy udzielaniu zamówień. Pokazujemy, jak robić to prawidłowo.

Regulamin antymobbingowy w urzędzie JST. Choć przepisy prawa pracy nie nakładają wprost na pracodawcę samorządowego obowiązku wprowadzenia takiego regulaminu, w praktyce staje się on jednym z kluczowych narzędzi realizacji ustawowego obowiązku przeciwdziałania mobbingowi. Tłumaczymy, jak precyzyjnie uregulować zasady zgłaszania skarg, prowadzenia postępowań wyjaśniających oraz ochrony osób dokonujących zgłoszeń.

„Pierwszy” i „drugi małżonek” zamiast „kobiety” i „mężczyzny”. Ministerstwo Cyfryzacji przedstawiło projekt zmian rozporządzenia w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego.

PPP to niewykorzystana rezerwa rozwojowa. Rosnące potrzeby inwestycyjne i kurcząca się przestrzeń finansowa sprawiają, że samorządy coraz częściej ograniczają się do „zarządzania przetrwaniem”. Partnerstwo publiczno-prywatne może w takich warunkach stać się praktycznym narzędziem realizacji projektów.

Burmistrz Sztambułu z Nagrodą im. prezydenta Pawła Adamowicza. Laureatem V edycji nagrody został Ekrem İmamoğlu. Specjalne wyróżnienie jury otrzymała Mary Crilly – założycielka i dyrektorka Centrum do spraw Przeciwdziałania Przemocy Seksualnej w Cork.

Było przedszkole, są mieszkania. Gmina Zdieszowice (woj. opolskie) oddała do użytku pięć nowych mieszkań komunalnych w Rozwadzy. Lokale powstały w budynku dawnego przedszkola.

Nadbzurzański świt. Sochaczew zaprasza nad Bzurę. Okolice ruin Zamku Książąt Mazowieckich wzbogaciły się ostatnio o ścieżki spacerowe, odnowioną przystań, amfiteatr i kawiarnię.

Miasta odporne na zagrożenia wodne dzięki AI? Zmiany klimatu sprawiają, że miasta muszą coraz efektywniej balansować między nadmiarem a niedoborem wody. Jak wskazuje raport „AI for Future Cities: Water”, sztuczna inteligencja może stać się jednym z kluczowych narzędzi, które pomogą radzić sobie z wyzwaniami związanymi z gospodarką wodną.

Zamawiając prenumeratę „Wspólnoty” otrzymują Państwo:

- kompleksowy przegląd najważniejszych zagadnień w jednym miejscu,
- bezpłatny stały dodatek *KURIER PRAWNY*,
- dostęp do ekskluzywnych rankingów,
- bezpłatny dostęp do wydań archiwalnych,
- bezpłatne porady prawne.

Inspirujemy, omawiamy i analizujemy prawo, finanse, gospodarkę JST.

Zachęcamy do dołączenia do naszej wspólnoty. W sposób profesjonalny i innowacyjny wspieramy rozwój naszych lokalnych ojczyzn.

Prenumeratę można zamówić:

- za pomocą [formularza](#) wysłanego na adres: *MUNICIPIUM SA, ul. Marynarska 19A, 02-674 Warszawa*
- e-mailowo: handlowy@municipium.com.pl
- online w księgarni: www.wspolnota.org.pl/ksiegarnia